

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 415/2011-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. septembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť Mgr. R. C., N., zastúpeného advokátkou Mgr. Z. M., N., pre namietané porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na ochranu rodičovstva podľa čl. 41 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením Krajského súdu v Trenčíne č. k. 5 CoP/24/2011-126 z 26. apríla 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Mgr. R. C. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. júla 2011 doručená sťažnosť Mgr. R. C., N. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou Mgr. Z. M., N., pre namietané porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na ochranu rodičovstva podľa čl. 41 ods. 1 ústavy, základného práva na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 4 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) č. k. 5 CoP/24/2011-126 z 26. apríla 2011.

Z obsahu sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že v súčasnom období je na Okresnom súde Trenčín (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 30 P/273/2010 vedené konanie o úpravu práv a povinností rodičov k maloletému T. C., (ďalej len „maloletý“), ktoré dosiaľ nie je právoplatne skončené.

Každý z rodičov podal návrh na úpravu práv a povinností k maloletému, pričom matka žiadala zveriť maloletého do jej osobnej starostlivosti a otec (sťažovateľ) žiadal zveriť maloletého do striedavej starostlivosti rodičov.

Na pojednávaní konanom 11. novembra 2010 sa rodičia o úprave práv a povinností k maloletému nedohodli, preto bolo odročené pre účely znaleckého dokazovania pedopsychológom, aby sa vyjadril k zásadným otázkam týkajúcim sa zverenia maloletého do osobnej starostlivosti jedného z rodičov, prípadne do striedavej starostlivosti oboch rodičov.

Následne každý z rodičov podal návrh na nariadenie predbežného opatrenia – matka žiadala ponechať maloletého v jej osobnej starostlivosti a zaviazať otca prispievať na výživu maloletého sumou 50 € mesačne a otec (sťažovateľ) žiadal zveriť maloletého do jeho osobnej starostlivosti.

Okresný súd návrhy oboch rodičov na nariadenie predbežného opatrenia zamietol, pričom, pokiaľ ide o sťažovateľa, uznesením č. k. 30 P/273/2010-110 z 8. marca 2011 takto rozhodol:

„Návrh otca na nariadenie predbežného opatrenia, ktorým žiadal zveriť mal. T. do osobnej starostlivosti sa zamieťa.

Začína sa bez návrhu konanie o nariadenie predbežného opatrenia o úpravu styku otca s mal. T.

Do právoplatného skončenia konania o úpravu práv a povinností k mal. T. sa upravuje styk otca s mal. T. tak, že otec dieťaťa je oprávnený stretávať sa s mal. T. každý párny týždeň od soboty od 12.00 h do nasledujúcej soboty do 12.00 h.

Matka dieťaťa je povinná mal. T. na stretnutie s otcom riadne pripraviť a odovzdať ho otcovi v mieste jej trvalého bydliska a otec dieťaťa je povinný na tom istom mieste v stanovenom čase odovzdať dieťa matke.“

Proti uvedenému rozhodnutiu okresného súdu, a to v časti úpravy styku otca s maloletým, podala matka maloletého odvolanie, v ktorom okrem iného uviedla: *„Napadnutým predbežným opatrením prvostupňový súd fakticky rozhodol o striedavej starostlivosti o dieťa, aj keď preto neboli splnené ani základné podmienky. Maloletý spoločne s matkou majú trvalé bydlisko v M., kde má dieťa zabezpečenú škôlku a je zaevidované na poskytovanie zdravotnej starostlivosti u pediatričky. Vzhľadom na násilné konanie zo strany otca, sú ich vzájomné vzťahy a kontakty vážne narušené. V danom prípade nie sú splnené ani najzákladnejšie predpoklady pre striedavú starostlivosť rodičov o maloletého, pretože súd neskúmal vybavenie domácnosti oboch rodičov vecami dieťaťa, zdravotnú starostlivosť a bydlisko rodičov je vzdialené od seba cca 200 km. Otec sa o maloletého nikdy sám nestaral, nemá skúsenosť so starostlivosťou o maloleté dieťa. Matka má lepšiu možnosť zaistenia potrieb dieťaťa.“*

Následne krajský súd uznesením č. k. 5 CoP/24/2011-126 z 26. apríla 2011 takto rozhodol:

„Odvolaací súd uznesenie súdu prvého stupňa v napadnutej časti, týkajúcej sa úpravy styku otca s maloletým, mení tak, že otec maloletého je oprávnený stýkať sa s maloletým T. každý párny víkend v mesiaci, počínajúc piatkom o 17.00 hod. končiac nedeľou do 17.00 hod. s tým, že matka je povinná maloletého T. na stretnutie s otcom riadne pripraviť a odovzdať ho otcovi v mieste jej trvalého bydliska, kam ho otec po skončení návštevy privedie späť.“

Sťažovateľ namieta, že v uvedenom rozhodnutí krajského súdu «... *nie je kvalitne, dostatočne a presvedčivo zdôvodnené, ako si má dieťa vybudovať a udržiavať vzťah k obidvom rodičom, a ako má otec naplniť svoje právo podieľať sa na starostlivosti a výchove dieťaťa počas dvoch víkendov mesačne, za predpokladu, že prvostupňový súd v konaní správne predbežne nariadil taký rozsah styku, ktorý bol v súlade s § 24 ods. 4 Zákona o rodine. Argument Krajského súdu o tom, že výrok predbežného opatrenia by nemal byť totožný s výrokom vo veci samej a nariadenie styku v takom širokom rozsahu by prejudikovalo takéto rozhodnutie už pred vykonaním znaleckého dokazovania neobstojí, lebo je to práve špecifická charakteristická črta poručenskej agendy, v ktorej je často rozhodnutie o zverení do osobnej starostlivosti a úprave styku premietnuté do rozhodnutia vo veci samej...*

Ďalej Krajský súd uviedol, že na základe vyššie uvedeného rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozhodnutia, z čoho vyplýva, že svoj názor oprel len o vyššie uvedený argument. Nijako sa vo svojom odôvodnení nevysporiadal so skutočnosťou, že matka bez súhlasu otca zásadným spôsobom zasiahla do života dieťaťa, keď pretrhla všetky väzby, ktoré dieťa malo vo svojom pôvodnom bydlisku v N. Premiestnila dieťa z jeho pôvodného trvalého bydliska, zmenila pre dieťa predškolské zariadenie a lekára a tým svojvoľne obmedzila rodičovské práva otca, hoci bola táto skutočnosť pre rozhodnutie významná, a je potrebné uviesť, že svojim rozhodnutím Krajský súd, ktorým bez ďalšieho extrémne rozšíril styk matky a zúžil styk otca poskytol ochranu tejto svojvôli, v rozpore so základným ústavným princípom právnej istoty. Krajský súd taktiež uviedol, že rozhodol tak ako rozhodol s poukazom „na potrebu zachovania vzťahu medzi otcom a synom“ avšak nijakým

spôsobom nezdôvodnil (a ani neoprel svoju argumentáciu o ustanovenie žiadneho zákona), ako presne podľa jeho právneho názoru môže byť vzťah otca a syna zachovaný lepšie počas dvoch párných víkendov, a nie počas dvoch párných týždňov, ktoré zahŕňajú aj starostlivosť počas bežných dní a vyjadrujú ústavné právo na rovnocennú rodičovskú starostlivosť. Krajský súd sa obmedzil len na slovné spojenie „na základe vyššie uvedeného“ pričom vyššie uvedené sú predchádzajúce rozhodnutie prvostupňového súdu, citované zákonné ustanovenia, krátka správa kolízneho opatrovníka maloletého UPSVaR vo V. a uvedený argument o tom, že styk v rozsahu ako ho nariadil Okresný súd by prejudikoval rozhodnutie vo veci samej. Krajský súd vo svojom šesťstranovom odôvodnení venoval svojmu odôvodneniu, prečo tak extrémne zúžil styk otca s dieťaťom, a prečo je takéto rozhodnutie v záujme dieťaťa iba dve vety (zvyšok tvorí popis skutkového stavu - popis obsahu návrhu a vyjadrení k nemu a prehľad vykonaných dôkazov). Absentuje náležité zdôvodnenie a tým i vlastná hodnota súdneho rozhodnutia, čím bolo zásadným spôsobom porušené právo sťažovateľa na spravodlivý súdny proces...

Ak však sa však odvolací súd tak významným spôsobom odkloní od rozhodnutia prvostupňového súdu, bez toho aby akýmkoľvek spôsobom odôvodnil svoj odklon ide o zásadné porušenie práva na spravodlivý súdny proces podľa článku 6 Dohovoru a zároveň článku 46 ods. 1 Ústavy SR, pretože v prípade neexistencie riadneho odôvodnenia odvolacieho súdu, je možné vyvodiť záver, že sa odvolací súd oprel o rozhodnutie prvostupňového súdu (ktoré je v odôvodnení Krajského súdu citované a v spojení s formuláciou „na základe vyššie uvedeného“), avšak odôvodnenie prvostupňového súdu nenadväzuje logicky, gramaticky ani systematicky na rozhodnutie Krajského súdu, preto je namieste už uvedený záver, že rozhodnutie Krajského súdu nie je riadne odôvodnené...

Na základe § 24 ods. 4 Zákona o rodine je záujmom maloletého dieťaťa byť v rovnocennej starostlivosti a výchove obidvoch rodičov - avšak s týmto zákonným kritériom sa Krajský súd absolútne nevysporiadal, nikde vo svojej vlastnej argumentácii nepoužíva pojem záujem dieťaťa. Krajský súd taktiež nechal do úvahy relevantné zákonné kritérium pri rozhodovaní o rozsahu styku, ktorým sa významne odklonil od rozhodnutia Okresného súdu o tom, aký bude rozsah styku s druhým rodičom hoci aj formou predbežného opatrenia, čím porušil nielen právo sťažovateľa na rodičovskú starostlivosť a výchovu, ale aj základné

právo dieťaťa na rodičovskú starostlivosť a výchovu. Opomenutím vyššie uvedeného zákonného kritéria zaťažil Krajský súd svoje rozhodnutie arbitrárnosťou, čím taktiež došlo k porušeniu práva sťažovateľa na spravodlivý súdny proces podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR.».

Sťažovateľ taktiež namieta, že krajský súd použitím nezákonného inštitútu, t. j. slova „návšteva“, vo výrokovej časti svojho rozhodnutia rozhodol v rozpore s platnou právnou úpravou, v dôsledku čoho uvedené rozhodnutie zaťažil arbitrárnosťou, čím došlo k porušeniu jeho základného práva podľa č. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. V tejto súvislosti uviedol, že *«Na inštitút styku rodiča s maloletým dieťaťom nemožno nazerať iba ako na „návštevu“, nakoľko sa tým degraduje postavenie niektorého z rodičov na druhoradého rodiča, čo je v rozpore so zákonom i s čl. 41 ods. 1 a 4 ústavy.»*, a zároveň odkázal na nález ústavného súdu sp. zn. PL. ÚS 26/05 zo 6. júla 2006.

Napadnutým rozhodnutím krajského súdu došlo podľa názoru sťažovateľa aj k porušeniu čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy upravujúceho zákaz diskriminácie, k porušeniu jeho základného práva na ochranu rodičovstva podľa čl. 41 ods. 1 ústavy, základného práva na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 4 ústavy, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, ako aj k porušeniu čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že uznesením krajského súdu č. k. 5 CoP/24/2011-126 z 26. apríla 2011 bol porušený čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy, základné práva podľa čl. 41 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, práva podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, ako aj čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, aby uvedené rozhodnutie zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie, a aby sťažovateľovi priznal finančné zadosťučinenie v sume 1 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z už citovaného § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným

právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov.

Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03). K iným dôvodom, ktoré môžu zakladať záver o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti, nesporne patrí aj ústavnoprávny rozmer, resp. ústavnoprávna intenzita namietaných pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní príslušného orgánu verejnej moci posudzovaná v kontexte s konkrétnymi okolnosťami prípadu (IV. ÚS 362/09, m. m. IV. ÚS 62/08).

Ústavný súd považoval za potrebné tiež poukázať na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Uvedenými právnymi názormi sa ústavný súd riadil aj pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa, ktorou namieta porušenie čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy, základných práv podľa čl. 41 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, ako aj čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa uznesením krajského súdu č. k. 5 CoP/24/2011-126 z 26. apríla 2011.

K namietanému porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry opakovane vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto základnému právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01, III. ÚS 362/04), ako aj zabezpečiť konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. K porušeniu tohto základného práva by mohlo dôjsť iba v tom prípade, ak by bola komukoľvek odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, teda pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu fyzickej osoby alebo právnickej osoby (II. ÚS 216/06).

Ústavný súd poukazuje na to, že uvedený článok ústavy je primárnym východiskom pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany ústavou garantovanej v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). V súvislosti so základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy treba mať zároveň na zreteli aj čl. 46 ods. 4 ústavy, podľa ktorého podmienky a podrobnosti o súdnej ochrane ustanoví zákon, resp. čl. 51 ods. 1 ústavy, podľa ktorého sa možno domáhať práv uvedených okrem iného v čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú (I. ÚS 56/01).

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 71/97). Z toho vyplýva, že uvedené právne východiská sa vzťahujú na obe označené práva (IV. ÚS 147/08).

Napadnutým rozhodnutím krajský súd ako odvolací súd v konaní o nariadenie predbežného opatrenia o úprave styku sťažovateľa (otca) s maloletým zmenil rozhodnutie prvostupňového súdu o dočasnej úprave styku sťažovateľa s maloletým tým spôsobom, že fakticky zúžil rozsah tohto styku z pôvodne prvostupňovým súdom určeného „každého párneho týždňa“ na „každý páry víkend“ v mesiaci, a to do právoplatného skončenia

konania o úpravu práv a povinností k maloletému. Podľa názoru sťažovateľa tým, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu nie je kvalitne, dostatočne a presvedčivo zdôvodnené, došlo k porušeniu jeho práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a zároveň aj základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Sťažovateľ taktiež namieta, že napadnuté rozhodnutie je z dôvodu použitia nezákonného inštitútu (t. j. slova „návšteva“) v jeho výrokovej časti arbitrárne.

Z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia krajského súdu okrem iného vyplýva:

„Krajský súd ako súd odvolací vec prejednal podľa § 212 ods. 1 O. s. p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že uznesenie súdu prvého stupňa je potrebné v napadnutej časti, týkajúcej sa úpravy styku otca s mal. dieťaťom zmeniť podľa § 220 O. s. p. z týchto dôvodov:

Uznesenie súdu prvého stupňa v časti, v ktorej bol zamietnutý návrh otca na zverenie maloletého do jeho výchovy, odvolaním napadnuté nebolo a preto v tejto časti je rozhodnutie súdu prvého stupňa právoplatné a rozhodovaním odvolacieho súdu nedotknuté.

V prejednávanej veci je nepochybné, že ako matka, tak aj otec sa domáhajú návrhom čo do veci samej zverenia maloletého T. do ich výchovy. Rovnako je nepochybné, že po nariadení pojednávania súd prvého stupňa nariadil znalecké dokazovanie ohľadom zverenia mal. T. do výchovy toho-ktorého z rodičov...

Zhodne so súdom prvého stupňa dospel aj odvolací súd k záveru, že v tomto prípade sú splnené podmienky pre nariadenie predbežného opatrenia ohľadom úpravy styku otca s maloletým T. Vzhľadom na narušené vzťahy medzi rodičmi, ich neschopnosť dohodnúť sa ohľadom práv a povinností k maloletému, je nutné dočasne upraviť pomery otca k maloletému T.

Na druhej strane sa však odvolací súd nestotožnil s rozsahom styku, ktorým upravil súd prvého stupňa styk otca s maloletým. V tomto prípade je potrebné prisvedčiť argumentácii zo strany matky, ktorá zdôraznila tú skutočnosť, že nariadenie predbežného opatrenia v takomto rozsahu súd prvého stupňa fakticky nariadil striedavú starostlivosť nad mal. T., čo nie je účelom ani cieľom predbežného opatrenia. Výrok predbežného opatrenia by nemal byť totožný s rozhodnutím čo do veci samej a zároveň nariadenie predbežného

opatrenia v tak širokom rozsahu by prejudikovalo takéto rozhodnutie už pred vykonaním znaleckého dokazovania.

Preto v návaznosti na vyššie uvedené dospel na rozdiel od súdu prvého stupňa odvolací súd k záveru, že je síce potrebné upraviť styk otca s maloletým, avšak v pomerne kratšom rozsahu, ako bolo nariadené súdom prvého stupňa. Preto odvolací súd v konečnom dôsledku zmenil rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti úpravy styku otca s maloletým a s poukazom na potrebu zachovania vzťahu medzi otcom a synom, ako aj s poukazom na potrebu dočasnej úpravy pomerov medzi rodičmi a maloletým, dospel v konečnom dôsledku k záveru, že je potrebné upraviť styk otca tak, ako je upravené vo výroku tohto uznesenia.

Preto odvolací súd zmenil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa v časti úpravy styku otca s maloletým a tento upravil tak, že otec bude mať právo s maloletým sa stretávať každý párnny víkend, počínajúc piatkom od 17:00 hod. končiac nedeľou o 17:00 hod. s tým, že matka je povinná dieťa na styk s otcom pripraviť a otec je povinný v stanovenú dobu dieťa späť matke vrátiť.

Takto nariadeným predbežným opatrením bude splnená potreba dočasnej úpravy pomerov s tým, že v rozhodnutí čo do veci samej súd rozhodne po nariadení znaleckého dokazovania, komu bude maloleté dieťa zverené do výchovy a starostlivosti.“

Pri posudzovaní predloženej sťažnosti ústavný súd považoval za potrebné odpovedať na otázku, či krajský súd postupoval a rozhodol v zmysle ústavy a zákonov upravujúcich výkon rodičovských práv a povinností.

Z obsahu odôvodnenia napadnutého uznesenia krajského súdu vyplýva, že tento na základe odvolania podaného matkou maloletého dôsledne preskúmal skutkové a právne závery prvostupňového súdu a jeho právnu argumentáciu, pričom, ako už bolo uvedené, zmenil výrok rozhodnutia prvostupňového súdu o dočasnej úprave styku sťažovateľa s maloletým.

Ústavný pripomína, že spravodlivosť je nutné posudzovať z hľadiska konania ako celku, pričom v danom prípade treba postupovať v súlade s praxou Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý napr. v rozhodnutí E. p. v. Italy zo 16. novembra 1999 (s odkazom aj na

rozhodnutie vo veci Olsson v. Sweden z 27. novembra 1992 a Johansen v. Norway z 23. septembra 1994) vyslovil, že medzi záujmami dieťaťa a rodičov musí byť zachovaná rovnováha, pričom pri hľadaní tejto rovnováhy musí byť osobitný význam venovaný najvyšším záujmom dieťaťa, ktoré môžu prevažovať nad záujmami rodiča.

V tomto smere bolo preto potrebné zobrať do úvahy dočasnú úpravu styku sťažovateľa s maloletým napadnutým rozhodnutím krajského súdu, ktorého platnosť skončí právoplatným rozhodnutím vo veci samej, ako aj to, že vzhľadom na nariadenie znaleckého dokazovania všeobecným súdom nebolo dosiaľ o úprave práv a povinností k maloletému právoplatne rozhodnuté. Je zásadne v právomoci všeobecného súdu posúdiť podmienky zverenia maloletého dieťaťa do osobnej (výlučnej) starostlivosti toho-ktorého rodiča, resp. do striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov. To isté platí, pokiaľ ide o dočasnú úpravu styku rodiča s maloletým dieťaťom.

Aj keď argumentácii uvádzanej sťažovateľom nemožno uprieť racionálny základ, podľa názoru ústavného súdu nemôže vytvárať dostatočný podklad na to, aby citované závery krajského súdu mohli byť označené ako nesúladné s obsahom sťažovateľom označených základných práv a slobôd.

Je totiž v prvom rade v záujme maloletého, aby sa vzťahy rodičov stabilizovali tak, aby boli schopní dohody o širšom rozsahu styku sťažovateľa s maloletým, prípadne aj dohody o striedavej osobnej starostlivosti obidvoch rodičov. V tom treba vidieť „výchovný“ vplyv napadnutého rozhodnutia krajského súdu na účastníkov konania, ktorého naplnenie je nepochybne v záujme maloletého.

K tejto problematike sa vyjadril už Ústavný súd Českej republiky v nálezoch sp. zn. III. ÚS 1206/09 z 23. februára 2010, I. ÚS 266/10 z 18. augusta 2010 a sp. zn. I. ÚS 2661/10 z 2. novembra 2010 (na ktoré poukázal aj sťažovateľ).

Aby bolo určité riešenie vo všetkých aspektoch v záujme dieťaťa, je požadovaný stav takmer ideálny. To je však ilozórne. Úlohou rodičov by však malo byť, aby sa svojim

správaním k takémuto stavu približovali. Teda, aby rodičia opustili svoje egoistické, mnohokrát dokonca „nízke záujmy“ (napr. v podobe trýznenia druhého rodiča prostredníctvom dieťaťa). Každý rodič by si mal byť vedomý toho, že prioritou záujmu dieťaťa platí okrem iného preto, že dôsledky ignorovania záujmu dieťaťa sa v jeho sfére (v jeho živote, či už v súčasnosti alebo v budúcnosti) prejavujú intenzívnejšie negatívne, ako v živote rodiča ako človeka dospelého; dieťa totiž nie je „hotová“ silná osobnosť, a nie je schopné sa s uvedenou situáciou vysporiadať, takže často si nesie psychické traumy po celý život.

Vzhľadom na štádium, v akom sa konanie pred všeobecnými súdmi nachádza, ústavný súd nemôže predpokladať ani predbiehať ďalší vývoj posudzovaného prípadu, pretože by to viedlo k zasahovaniu do nezávislého posúdenia veci všeobecnými súdmi. Úlohou týchto súdov bude predovšetkým v závislosti od stavu aktuálneho v čase rozhodovania a od výsledkov znaleckého dokazovania argumentačne presvedčivo rozhodnúť o úprave výkonu práv a povinností rodičov k maloletému dieťaťu.

Ústavný súd konštatuje, že uvedené závery krajského súdu vyjadrené v napadnutom rozhodnutí zodpovedajú príslušným ustanoveniam Občianskeho súdneho poriadku a zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o rodine“) a možno vysloviť, že sledujú predovšetkým záujem maloletého, preto ich nemožno považovať ani za zjavne neodôvodnené, ani za arbitrárne. Taktiež skutočnosť, že krajský súd vo výroku svojho rozhodnutia uviedol nezákonný inštitút (t. j. slovo „návšteva“), sama o sebe arbitrárnosť napadnutého rozhodnutia nezakladá, čo vyplýva aj z citovaného odôvodnenia tohto rozhodnutia. Je právom všeobecného súdu vykladať zákony a ďalšie právne predpisy, pričom právny názor krajského súdu a jeho závery v posudzovanej veci treba považovať za legitímne.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd považuje závery vyjadrené v odôvodnení napadnutého rozhodnutia krajského súdu z ústavného hľadiska za akceptovateľné a udržateľné, a preto sťažnosť v časti namietajúcej porušenie základného práva sťažovateľa

podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

K namietanému porušeniu čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy, základných práv sťažovateľa podľa čl. 41 ods. 1 a 4 a čl. 47 ods. 3 ústavy, práv podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru a čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa

Sťažovateľ namietal, že v súvislosti s už uvedenými pochybeniami krajského súdu bol porušený aj čl. 12 ods. 1 a 2 ústavy upravujúci zákaz diskriminácie, základné právo sťažovateľa na ochranu rodičovstva podľa čl. 41 ods. 1 ústavy, základné právo na starostlivosť o deti a ich výchovu podľa čl. 41 ods. 4 ústavy, základné právo na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, ako aj čl. 18 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa.

Zákonná úprava styku rodičov s ich maloletými deťmi preferujúca dohodu rodičov a až následné uplatňovanie rozhodovacej právomoci súdu o tejto otázke zodpovedá ústavnej ochrane rodičovstva a požiadavke na osobitnú ochranu detí a mladistvých garantovaných v čl. 41 ods. 1 ústavy (PL. ÚS 26/05).

Relatívna voľnosť pri formulovaní ustanovení o úprave styku rodičov s ich maloletými deťmi poskytuje dostatočný priestor rodičom, aby sa na styku so svojimi maloletými deťmi mohli dohodnúť podľa ich špecifických podmienok a záujmu.

Právna úprava styku rodičov s ich maloletými deťmi nevedie preto podľa názoru ústavného súdu k obmedzeniu práv rodičov, ale práve naopak, práve prostredníctvom tejto úpravy sa prispieva k ich garancii, a preto nemôže byť v nesúlade s čl. 41 ods. 4 ústavy.

Ústavný súd opätovne pripomína, že príslušné ustanovenia zákona o rodine upravujúce výkon rodičovských práv a povinností nemožno vnímať izolovane, ale v kontexte celej právnej úpravy styku rodičov s ich maloletými deťmi umožňujúcej pri zmene pomerov zmeniť či už dohodu, alebo rozhodnutie súdu o výkone rodičovských práv a povinností.

Rodičovské práva a povinnosti patria obidvom rodičom. Ak rodičia žijú v manželstve, predpokladá sa, že ich vychovávajú v zásade na základe vzájomnej dohody a v záujme maloletého dieťaťa. Iná situácia vzniká v prípade rodičovstva detí, ktoré sa narodia mimo manželstva a medzi rodičmi nedôjde k dohode o výchove dieťaťa. Zákon o rodine úpravu výkonu rodičovských práv a povinností rieši aj v týchto prípadoch, čo nielen umožňuje čl. 51 ods. 1 ústavy, ale to aj predpokladá. Pritom zákon o rodine preferuje predovšetkým dohodu rodičov pri výkone rodičovských práv a povinností (§ 35, § 36, § 25 ods. 1 a § 24 ods. 2 zákona o rodine). Až keď nedôjde k dohode rodičov o výkone rodičovských práv a povinností, rozhodne o ich výkone súd, vždy však s prihliadnutím na záujem maloletého dieťaťa.

Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že k porušeniu označených základných práv a slobôd by mohlo dôjsť len v príčinnej súvislosti s porušením základného práva sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozhodnutím krajského súdu. Keďže ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade nebolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, v nadväznosti na to nemohlo dôjsť ani k porušeniu označených základných práv a slobôd, a z tohto dôvodu sťažnosť aj v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku ústavný súd o ďalších návrhoch sťažovateľa v nej uplatnených nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. septembra 2011